

บทที่ 2

การตรวจเอกสาร

แนวคิดทฤษฎีที่ใช้ในการวิจัย

โครงสร้างตลาดแข่งขันสมบูรณ์

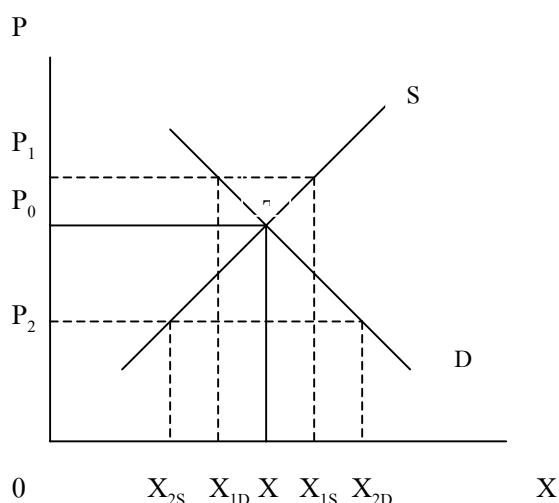
แนวคิดตลาดแข่งขันสมบูรณ์กับตลาดสินค้าเกษตรมีแนวคิดที่ใกล้เคียงกัน เนื่องจากมีผู้ผลิตและผู้บริโภคเป็นจำนวนมาก ทำให้ผู้ผลิตแต่ละตลาดไม่มีอำนาจในการกำหนดราคาสินค้าทั้งในตลาดส่งออกและตลาดขายส่ง และเกษตรกรมักจะขายปัจจัยการผลิตไปใช้ในการผลิตที่ให้กำไรสูงกว่าเสมอ จึงทำให้เห็นว่าตลาดสามารถเข้าออกได้โดยเสรี ซึ่งการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้พิจารณาโครงสร้างตลาดข้าว ภายใต้ตลาดแข่งขันสมบูรณ์ ดังนี้ (Mathis and Kosciarski, 2002)

1. จำนวนผู้ซื้อและผู้ขายมีมาก (Large Number of Buyers and Sellers) จนกระทั่งไม่มีบุคคลใดบุคคลหนึ่งหรือผู้ขายคนใดคนหนึ่ง มีอำนาจในการกำหนดราคาสินค้าได้
2. สินค้าที่ซื้อและขายมีลักษณะเหมือนกันทุกประการ (Homogeneous) ทั้งนี้ ไม่ว่าจะเป็นผลิตโดยบุคคลใดก็ตาม นั่นคือ สินค้าเหล่านี้มีลักษณะเหมือนกันในสายตาของผู้ซื้อ
3. ทั้งผู้ผลิต ผู้บริโภค ตลอดจนเจ้าของปัจจัยการผลิตในตลาดมีความรู้อย่างสมบูรณ์ (Perfect Knowledge) เกี่ยวกับราคา ปริมาณการผลิตและข่าวสารต่างๆ ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับสินค้าชนิดนั้น เทคโนโลยี คุณภาพของสินค้า
4. ผู้ซื้อและผู้ขายสามารถเข้าและออกจากตลาดได้โดยเสรี (Free Entry and Exit) การซื้อขายไม่ได้ถูกจำกัดโดยกฎหมายของรัฐบาล นอกจากนี้ผู้ซื้อและผู้ขายสามารถที่จะทำการซื้อขายได้อย่างอิสระเสรี เช่น เมื่อผู้ประกาศว่าเขาจะยินดีซื้อในราคาเท่านี้และผู้ขายประกาศว่าเขายินดีที่จะขายในราคาเท่านี้ ราคาที่เขายินดีจะซื้อหรือจะขายนั้นเขาจะต้องยินดีที่จะซื้อจากผู้ขายทุกคนหรือจะขายให้ผู้ซื้อทุกคน ไม่มีการจำกัดผิวหรือแบ่งชั้นวรรณะ จะต้องไม่มีการเจรจาต่อรองอย่างลับๆ นอกตลาดว่าจะลดราคาให้ใครเป็นพิเศษ

จากลักษณะของตลาดแข่งขันสมบูรณ์จะพบว่า ทั้งผู้ซื้อและผู้ขายไม่สามารถกำหนดราคาได้ การกำหนดราคายิ่งขึ้นอยู่กับอุปสงค์และอุปทานของตลาดให้เป็นที่ไปตามกลไกราคา

แนวความคิดการกำหนดราคาในตลาดแข่งขันสมบูรณ์

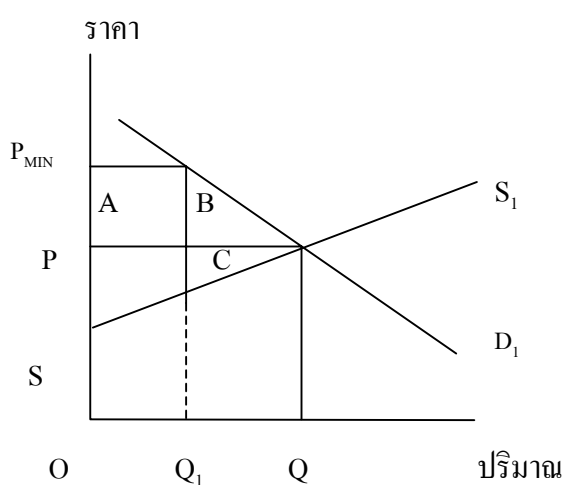
การกำหนดราคาในตลาดแข่งขันสมบูรณ์จะเกิดจากอุปสงค์และอุปทานของตลาด ระบบตลาดจะปรับตัวให้ปริมาณอุปทานเท่ากับอุปสงค์เสมอ เพื่อให้ตลาดมีเสถียรภาพเพราะถ้าปล่อยให้ตลาดดำเนินไปด้วยตัวของมันเอง ราคาผลผลิตเกษตรอาจจะต่ำเกินไป จนทำให้เกษตรกรผู้ผลิตได้รับความเดือดร้อนแต่เป็นผลดีต่อผู้บริโภค หรือบางครั้งราคาผลผลิตอาจจะสูงเกินไปอันเป็นผลดีแก่ผู้ผลิต แต่ทำให้ผู้บริโภคเดือดร้อน ดังนั้นเพื่อรักษาและเฉลี่ยผลประโยชน์ รัฐบาลจึงจำเป็นต้องเข้ามาแทรกแซงตลาด จากภาพที่ 2 เส้นอุปสงค์และเส้นอุปทานของผลผลิต X คือ เส้น D และเส้น S ตามลำดับ ที่จุดตัดกันของเส้นทั้งสองนี้ (จุด T) แสดงถึงดุลยภาพในตลาด โดยที่ผู้ผลิตจะนำผลผลิตออกสู่ตลาดในจำนวน OX ในระยะเวลาหนึ่ง ซึ่งผลผลิตจำนวนนี้จะถูกผู้บริโภคซื้อออกไปจากตลาดเช่นกัน การที่กล่าวว่าจุด T เป็นดุลยภาพของตลาด ก็เพราะว่าในระดับราคาที่สูงหรือต่ำกว่านี้จะเป็นระดับราคาที่ไม่สามารถดำรงอยู่ได้ จำเป็นจะต้องลดหรือเพิ่มให้ระดับราคาอยู่ที่จุด T เสมอ (ระดับราคา P_0) (ไพฑูรย์, 2528)

ภาพที่ 2 ดุลยภาพของตลาด

การประกันราคาขั้นต่ำของรัฐบาล

นอกจากการกำหนดราคาดังกล่าวแล้ว นโยบายจากรัฐบาลคือการประกันราคาสินค้าก็จะมีผลกระทบต่อราคาสินค้าเกษตรเช่นกัน การประกันราคาสินค้ารัฐบาลจะกำหนดราคาสินค้าขั้นต่ำแก่ผู้ผลิตว่าจะสามารถขายสินค้าไม่ต่ำกว่าราคาประกันที่รัฐบาลกำหนด ทั้งนี้ รัฐบาลหรือหน่วยธุรกิจที่ได้รับมอบหมายจากรัฐบาลจะรับซื้อสินค้าทั้งหมดในราคาประกัน หากราคาตลาดต่ำกว่าราคาประกัน (ไพฑูรย์, 2537)

ภาพที่ 3 ส่วนเกินผู้ผลิตและผู้บริโภคจากการใช้นโยบายประกันราคาจากรัฐบาล

จากภาพที่ 3 ราคาขั้นต่ำจะเป็นผลให้ส่วนเกินของผู้บริโภคลดลงเท่ากับพื้นที่ A+B และผู้ผลิตจะได้รับส่วนเกินเพิ่มขึ้นเท่ากับ พื้นที่ A-C และผลสุทธิต่อสังคมส่วนรวมจะเท่ากับพื้นที่ A-C-A-B เท่ากับ -B-C ซึ่งก็คือ deadweight loss หรือกล่าวได้ว่า สังคมได้สูญเสียผลประโยชน์สุทธิไปเท่ากับพื้นที่ B+C เช่นกัน การมีตลาดสินค้าเกษตรล่วงหน้าจะลดงบประมาณแผ่นดินในการเข้าแทรกแซงสินค้าเกษตรกรรมได้ รวมทั้งยังช่วยพัฒนาภาคการเกษตรของไทย

แนวคิดตลาดสินค้าเกษตรล่วงหน้าภายใต้ตลาดแข่งขันสมบูรณ์

อย่างไรก็ตามพบว่า การดำเนินงานของตลาดสินค้าเกษตรล่วงหน้าเข้าข่ายลักษณะของตลาดแข่งขันสมบูรณ์ ดังนั้นคือ (ทิพาภรณ์, 2526)

1. ในตลาดสินค้าเกษตรล่วงหน้าที่คึกคัก จำนวนผู้มีส่วนร่วมในการค้ามีเป็นจำนวนมาก และกระจายกันอยู่ในหลายสาขาอาชีพ เช่นผู้แปรรูปสินค้า พ่อค้า ผู้ส่งออก นักเก็งกำไรมืออาชีพ หรือนักเก็งกำไรทั่วไป นอกจากนี้การซื้อขายยังมีการกระจายมากอีกด้วย กล่าวคือจำนวนสัญญาที่ผู้ค้าแต่ละคนถืออยู่ในแต่ละวันเมื่อเทียบกับจำนวนสัญญาที่ซื้อขายกันทั้งหมดนั้นมีขนาดเล็กมาก กล่าวคือ ผู้ค้าแต่ละคนไม่สามารถมีอิทธิพลต่อการเปลี่ยนแปลงของราคาได้เลย

นอกจากนี้ กฎเกณฑ์ของตลาดสินค้าเกษตรล่วงหน้ายังกำหนดอีกว่า ในการค้ำนั้น การตกลงซื้อขายจะต้องเกิดจากการประนีประนอมระหว่างผู้ซื้อและผู้ขาย ระดับราคาที่เกิดขึ้นจึงเป็นระดับราคาที่สะท้อนให้เห็นถึงอุปสงค์ที่มีต่อสินค้าและอุปทานของสินค้าจริง ๆ

2. ในเรื่อง “ความเหมือนกันของสินค้า” ของผู้ขายแต่ละคนในตลาดแข่งขันสมบูรณ์นั้น สินค้าที่ค้าอยู่ในตลาดสินค้าเกษตรล่วงหน้ามีส่วนที่ใกล้เคียงกับคุณสมบัติข้อนี้มาก เนื่องจากสินค้าที่สามารถค้าได้ในตลาดสินค้าเกษตรล่วงหน้าจะถูกควบคุมโดย “กฎเกี่ยวกับลักษณะสินค้าที่ค้า” กล่าวคือ สินค้าที่นำมาค้าในตลาดอนาคตนั้นไม่ว่าจะเป็นของผู้ค้ารายใด หรือมาจากแหล่งไหน จะต้องมีความสมบัติที่ตลาดอนาคตกำหนดเท่านั้น ซึ่งทำให้สินค้าของผู้ค้าแต่ละคนมีความเหมือนกันไปโดยปริยาย

3. สำหรับคุณสมบัติที่เกี่ยวกับการเข้าออกจากธุรกิจโดยเสรีนั้น อาจกล่าวได้ว่าตลาดอนาคตขาดคุณสมบัติข้อนี้ เนื่องจากตลาดอนาคตอนุญาตให้แต่สมาชิกเท่านั้นที่มีสิทธิ์เข้ามาค้าในตลาดได้ แต่คุณสมบัติข้อนี้สามารถอนุมานได้ว่าเกิดขึ้นในตลาดอนาคตได้ กล่าวคือ ถึงแม้ว่าจำนวนสมาชิกของตลาด และจำนวนสมาชิกของสำนักหักบัญชีจะถูกจำกัดจำนวนไว้ และถึงแม้ว่าจะมีระเบียบกำหนดไว้ว่า “สิทธิในการค้าในห้องค้าของตลาดสินค้าเกษตรล่วงหน้าจะสงวนไว้ให้เฉพาะสมาชิกของตลาดเท่านั้น” อย่างไรก็ตามบุคคลที่ไม่ใช่สมาชิกของตลาดสินค้าเกษตรล่วงหน้าอาจเข้ามาค้าในตลาดสินค้าเกษตรล่วงหน้าได้โดยผ่านสมาชิกของตลาด

4. ในเรื่อง “ข้อมูลข่าวสารในการค้าที่สมบูรณ์” นั้น ข้อมูลการค้าในตลาดสินค้าเกษตรล่วงหน้าในแต่ละวันจะต้องถูกตีพิมพ์เผยแพร่สู่สาธารณะ ในขณะเดียวกันข้อมูลการค้าในห้องค้าจะมีปรากฏให้เห็นเมื่อเกิดการตกลงทางการค้าเรียบร้อยแล้ว โดยเฉพาะอย่างยิ่งข้อมูลด้านราคาของทุกสัญญาที่ทำการตกลงซื้อขายกัน

5. สำหรับเงื่อนไข “การดำเนินงานของผู้ค้าแต่ละคนไม่ขึ้นอยู่กับกัน” ซึ่งสำหรับตลาดสินค้าเกษตรล่วงหน้าแล้วสามารถอธิบายได้ว่า คุณสมบัติข้อนี้จะถูกควบคุมโดยกฎเกณฑ์ของตลาด กล่าวคือ ทุกสัญญาที่ซื้อขายจะต้องกระทำผ่านสำนักหักบัญชีผู้ค้าไม่จำเป็นจะต้องติดต่อกันเอง ในเรื่องการชำระบัญชีหรือการการส่งมอบหรือรับมอบสินค้า ซึ่งเท่ากับว่าผู้ค้าแต่ละคนไม่เกี่ยวข้องกัน แต่ทุกคนจะเกี่ยวข้องกันสำนักหักบัญชี

จะเห็นได้ว่า โครงสร้างตลาดแข่งขันสมบูรณ์และตลาดซื้อขายล่วงหน้ามีความใกล้เคียงกันมาก ดังนั้น ตลาดซื้อขายล่วงหน้าจึงเป็นตลาดที่มีประสิทธิภาพสูงและคล้ายกับตลาดแข่งขันสมบูรณ์ ช่วยให้ราคามีเสถียรภาพมากขึ้น ลดความเสี่ยงในด้านการผลิตและผู้ซื้อ ซึ่งในทางเศรษฐศาสตร์ตลาดซื้อขายสินค้าล่วงหน้ายังมีบทบาทที่สำคัญ 3 ประการ (ทิพาภรณ์, 2539)

1. ช่วยในการกำหนดราคา (Price Discovery) ราคาของสินค้าต่างๆ ที่ได้จากการเสนอซื้อและเสนอขายในตลาดซื้อขายสินค้าล่วงหน้านั้น สะท้อนให้เห็นถึงความต้องการซื้อและต้องการขายของผู้ซื้อและผู้ขายกลุ่มใหญ่ อีกทั้งสะท้อนให้เห็นถึงสถานการณ์อุปสงค์ (Demand) และอุปทาน (Supply) ในปัจจุบันและความสัมพันธ์ของราคาอีกหกเดือน หนึ่งปี หรือปีกว่าในอนาคต ทั้งนี้ไม่ได้หมายความว่าราคาในตลาดล่วงหน้าเป็นการพยากรณ์ราคาที่จะเกิดขึ้นในอนาคตเสมอไป แต่เป็นการแสดงออกซึ่งความคิดเห็นเกี่ยวกับการคาดคะเนถึงระดับราคาในอนาคตจากปัจจุบัน อย่างไรก็ตามเมื่อเงื่อนไขของตลาดความคิดเห็น ตลอดจนการคาดคะเนของผู้ซื้อผู้ขายเปลี่ยนไป ราคาสินค้าย่อมจะเปลี่ยนแปลงไปด้วย

2. ช่วยประกันความเสี่ยงด้านราคาของบรรดาเกษตรกร ผู้แปรรูปสินค้า ตลอดจนพ่อค้าในระดับต่างๆ ตลาดซื้อขายสินค้าล่วงหน้ามีกำเนิดและวิวัฒนาการมาจากการที่พ่อค้าต้องการจะหลีกเลี่ยงการเสี่ยงไปให้ผู้อื่น การเสี่ยงในที่นี้หมายถึงการเสี่ยงอันเนื่องมาจากการเสื่อมคุณภาพของสินค้า และการเสี่ยงอันเนื่องมาจากการผันแปรของราคาสินค้า ผู้ผลิตหรือพ่อค้าโดยทั่วไปมักไม่มีความสามารถทางการเงินและไม่เต็มใจที่จะรับภาระการเสี่ยงนี้ ธนาคารโดยทั่วไปมักไม่ยอมให้ลูกค้ากู้เงินถ้าลูกค้าคนนี้อยู่ในภาวะการเสี่ยงสูง ด้วยเหตุนี้ ตลาดซื้อขายสินค้าล่วงหน้าจึงได้ถือกำเนิดขึ้น กลไกที่ใช้ประกันหรือหลีกเลี่ยงภาวะการเสี่ยงในตลาดซื้อขายล่วงหน้าเรียกว่า Hedging

3. ช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการตลาดหรือการลดอำนาจผูกขาดของพ่อค้ากลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง ตลาดซื้อขายสินค้าล่วงหน้าเป็นแหล่งกลางที่ผู้ซื้อและผู้ขายจะมาพบปะซื้อขายสินค้า การที่พ่อค้าและลูกค้ารู้แหล่งที่จะมาพบปะกัน ช่วยลดค่าใช้จ่ายในการค้นหาแหล่งผู้ซื้อผู้ขาย เป็นการเพิ่มประสิทธิภาพทางการตลาด นอกจากนี้ ยังช่วยลดอำนาจการผูกขาดของพ่อค้าท้องถิ่น ทั้งนี้เพราะใครๆ ก็รู้ว่าแหล่งขายหรือแหล่งซื้อสินค้าที่น่าเชื่อถือได้มากกว่าอยู่ที่ไหน ยิ่งไปกว่านั้นราคาในตลาดล่วงหน้ายังเป็นดัชนีของราคาสินค้าที่ซื้อขายกันจริงๆ ในท้องตลาด ทุกคนที่จะซื้อขายสินค้าจะดูราคาในตลาดล่วงหน้าเป็นหลัก ฉะนั้นจึงเป็นการยากที่พ่อค้าคนกลางจะเอาเปรียบหรือกดราคาเกษตรกรหรือผู้ผลิตคนใดคนหนึ่งได้

ตลาดซื้อขายล่วงหน้ายังเป็นแหล่งบริการข่าวสารและข้อมูล ข้อมูลนี้รวมทั้งข้อมูลเกี่ยวกับการผลิต การกักตุน การแปรรูป และการกระจายตัวของสินค้า ซึ่งข้อมูลเหล่านี้มีส่วนช่วยในการเก็งกำไรแนวโน้มการเคลื่อนไหวของราคา

จากโครงสร้างตลาดแข่งขันสมบูรณ์เห็นได้ว่า ตลาดล่วงหน้ามีลักษณะที่คล้ายกับตลาดแข่งขันสมบูรณ์ ไม่ว่าจะเป็นเรื่องผู้ซื้อ ผู้ขาย ลักษณะของสินค้า ข้อมูลข่าวสาร และการกำหนดราคาซึ่งจะขึ้นอยู่กับอุปสงค์และอุปทานของตลาด ให้เป็นไปตามกลไกราคาซึ่งในทางเศรษฐศาสตร์นั้นตลาดสินค้าเกษตรล่วงหน้าเป็นการช่วยกำหนดราคาและประกันความเสี่ยงให้กับผู้ผลิตและพ่อค้า และช่วยเพิ่มประสิทธิภาพของตลาดอีกด้วย

ทฤษฎีใยแมงมุม

ทฤษฎีใยแมงมุม (Cobweb Theorem) เป็นทฤษฎีที่นำมาใช้อธิบายปรากฏการณ์ที่ผันผวนขึ้นๆ ลงๆ ของราคาสินค้าที่ต้องใช้เวลาในการผลิตเป็นช่วงเวลาที่ยาวนาน เป็นต้นว่า สินค้าเกษตรกรรม ในกรณีของการผลิตสินค้าเกษตรกรรมนี้ การตัดสินใจของผู้ผลิตในการกำหนดอุปทานสินค้าที่จะนำออกเสนอขายและการตัดสินใจของผู้บริโภคในการกำหนดจำนวนสินค้าที่ตนเสนอซื้อ แม้จะเป็นการตัดสินใจในช่วงเวลาเดียวกันแต่เนื่องจากสินค้าเกษตรกรรมต้องใช้เวลาในการผลิตที่ค่อนข้างนาน ผลผลิตที่ได้รับจากการกำหนดปริมาณการผลิตในขณะหนึ่งๆ จึงเป็นผลผลิตในงวดต่อไปไม่ใช่ในงวดเวลาเดียวกัน หรือกล่าวได้ว่างวดระยะเวลา t จะเป็นตัวกำหนดปริมาณเสนอขายในระยะเวลา $t+1$ หรืออีกนัยหนึ่งสินค้าในระยะเวลา $t-1$ จะเป็นตัวกำหนดปริมาณเสนอขายในระยะเวลา t นั่นเอง ซึ่งเท่ากับปริมาณเสนอซื้อที่ปริมาณเสนอซื้อในขณะหนึ่งๆ จะเป็น

เท่าใดก็ขึ้นกับราคาสินค้าในขณะนั้นๆ หรือพูดได้ว่าราคาในระยะเวลา t จะเป็นตัวกำหนดปริมาณเสนอซื้อในระยะเวลา t ความสัมพันธ์ดังกล่าวนี้จะเขียนได้ดังนี้ (นราทิพย์, 2544)

$$Q_{Dt} = A + A_1 P_t$$

$$Q_{St} = B + B_1 P_{t-1}$$

จากสมการข้างต้นเมื่อนำมาลงจุด เส้นอุปสงค์และอุปทานจะมีลักษณะปกติ คือ เส้นอุปสงค์จะเป็นเส้นที่ลาดลงมาจากขวา และเส้นอุปทานจะเป็นเส้นที่ลาดขึ้นไปทางขวา เหมือนการวิเคราะห์ดุลยภาพที่ผ่านมา สิ่งที่แตกต่างกันก็คือ ในขณะที่เส้นอุปสงค์เป็นฟังก์ชันกับ P_t เส้นอุปทาน จะเป็นฟังก์ชันกับ P_{t-1} แทนผลจากการเกิดมีความเหลื่อมทางด้านเวลา (time lag) ขึ้นกับอุปทานนี้จะทำให้เกิดการผันผวนในราคาและปริมาณขึ้นรอบๆ ดุลยภาพ ดังตัวอย่างเมื่อราคาข้าวโพดในวงที่หนึ่งอยู่ในระดับสูง ราคาดังกล่าวก็จะเป็นเครื่องจูงใจให้เกษตรกรทำการปลูกข้าวโพดเพิ่มมากขึ้นเพื่อตอบสนองกับความต้องการของตลาด แต่เนื่องจากกว่าที่ข้าวโพดจะออกผลต้องกินระยะเวลาอีกช่วงหนึ่ง ซึ่งเมื่อถึงเวลานั้น ระดับราคาที่เกษตรกรจะขายได้อาจลดลงอย่างมากอันเนื่องมาจากว่าเกษตรกรผู้นั้นมิได้เป็นแต่เพียงผู้เดียวที่ขยายขนาดการผลิต และราคาที่ต่ำลงของข้าวโพดก็จะมีผลให้เกษตรกรลดปริมาณการผลิตลง ซึ่งจะทำให้ปริมาณที่จะนำออกเสนอขายในงวดถัดไปลดลง ระดับราคาสูงขึ้น ปริมาณการผลิตในงวดต่อไปก็จะเพิ่มขึ้นและระดับราคาก็จะลดลงอีก การผันผวนที่ว่านี้เมื่อแสดงโดยรูปจะมีลักษณะเหมือนไข่มวงมูม

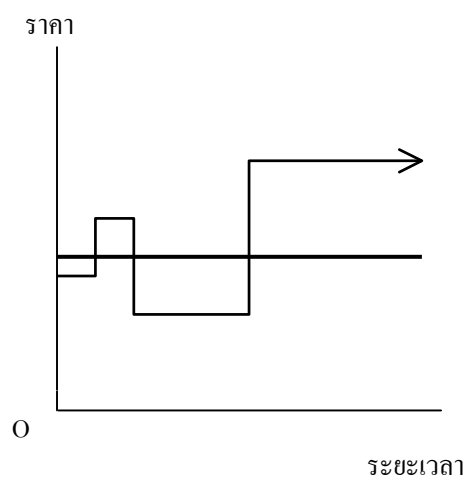
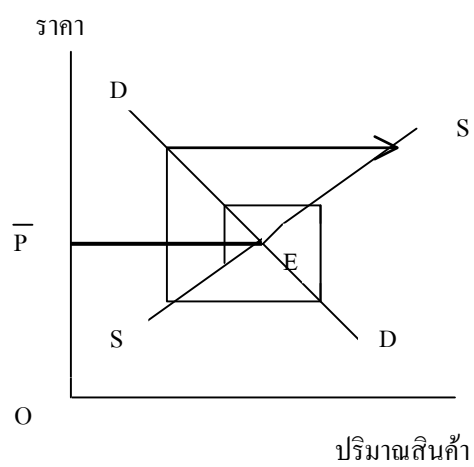
จากภาพที่ 4 รูป (ก) แสดงลักษณะการผันผวนของราคาสินค้าซึ่งมีค่าเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ เมื่อระยะเวลาผ่านไป การปรับตัวของราคามีลักษณะของการวิ่งออกจากจุดดุลยภาพ

รูป (ข) การผันผวนของราคาจะมีค่าที่ลดลงตามลำดับ การปรับตัวของราคาเป็นไปในทิศทางของการวิ่งเข้าหาจุดดุลยภาพ

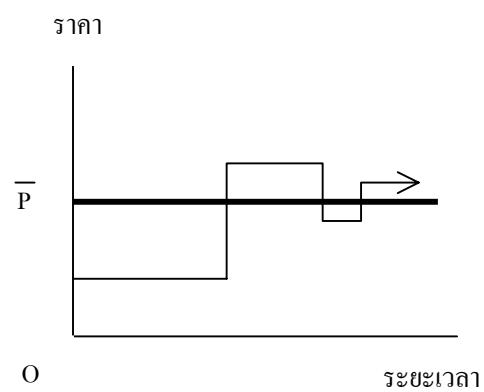
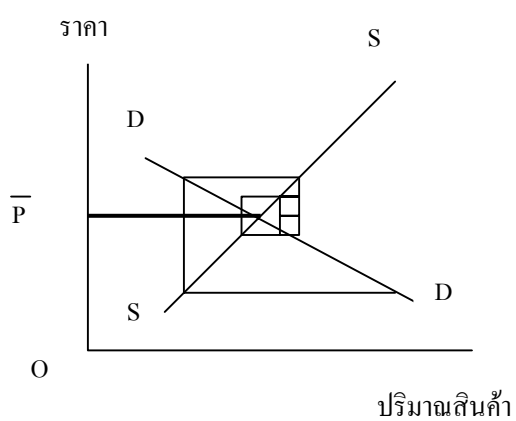
รูป (ค) ลักษณะการผันผวนของราคามีลักษณะที่ซ้ำซ้อนอยู่กับที่เมื่อเวลาผ่านไป

ดังนั้น จากลักษณะที่ว่านี้ ทฤษฎีไข่มวงมูม นอกจากจะใช้อธิบายลักษณะการผันผวนของราคาสินค้าดังกล่าวแล้ว ก็ยังสามารถบอกให้เราารู้ได้อีกว่า ดุลยภาพที่เกิดขึ้น ณ จุดหนึ่งๆ เป็นดุลยภาพถาวรหรือไม่ถาวร

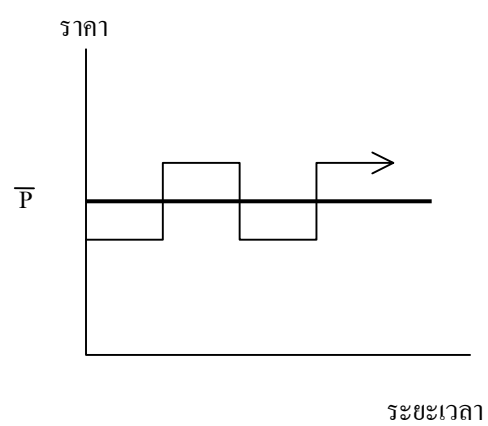
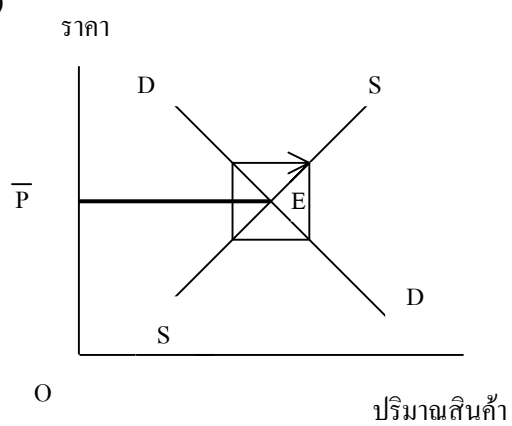
(ก)

(ข)

(ค)

ภาพที่ 4 ความผันผวนของสินค้าเกษตรกรรม

ความแตกต่างในลักษณะการผันผวนของระดับราคาในรูปแบบที่ (ก) (ข) และ (ค) นั้น สืบเนื่องมาจากความชันของเส้นอุปสงค์และอุปทานนั่นเอง ในรูป (ก) เส้นอุปทานมีความชันน้อยกว่าเส้นอุปสงค์ ส่วนในรูป (ข) เส้นอุปทานจะมีความชันมากกว่าเส้นอุปสงค์ และในรูป (ค) เส้นอุปทานและเส้นอุปสงค์มีความชันพอๆ กัน ซึ่งหลักเกณฑ์อันนี้นอกจากจะแสดงให้เห็นได้โดยการวิเคราะห์จากรูปแล้ว ยังสามารถที่จะพิสูจน์โดยหลักคณิตศาสตร์ได้เช่นกัน และสมการแสดงการปรับตัวของราคาเมื่อระยะเวลาผ่านไป จะเขียนได้ว่า

$$P_t = P + [P(0) - \bar{P}] [B_1/A_1]^t$$

โดย

$$\begin{aligned} P_t &= \text{ระดับราคาที่ขึ้นกับเวลา (time)} \\ P(0) &= \text{ระดับราคาที่ขึ้นกับเวลา (time) เมื่อ } t = 0 \\ \bar{P} &= \text{ระดับราคาคุณภาพ} \\ A_1 &= \text{ความชัน (slope) ของเส้นอุปสงค์} \\ B_1 &= \text{ความชัน (slope) ของเส้นอุปทาน} \end{aligned}$$

จากสมการจะเห็นได้ว่า ราคาสินค้าจะผันผวนขึ้นๆ ลงๆ อยู่รอบๆ ราคาคุณภาพ $\bar{P}$ ทั้งนี้เนื่องจากว่าเมื่อแทนค่า B_1 และ A_1 พร้อมเครื่องหมายในสมการ $P(t) = \bar{P} + [P(0) - \bar{P}] e^{-k(B_1 - A_1)t}$ ค่า $(B_1/A_1)^t$ จะเปลี่ยนเป็น $(-B_1/A_1)^t$ มีเครื่องหมาย + และ - สลับกันไปแล้วแต่ว่า t จะมีค่าเป็นเลขคู่หรือคี่ ค่า $P(t)$ จะกลับเข้าสู่ $\bar{P}$ ได้ก็ต่อเมื่อ

$[P(0) - \bar{P}] [-B_1/A_1]^t$ มีค่าเป็น 0 ซึ่งเมื่อ $t \rightarrow \infty$ ค่าดังกล่าวจะ $\rightarrow 0$ ได้ ก็ต่อเมื่อ $B_1/A_1 < 1$ และ B_1/A_1 จะ < 1 ได้ก็ต่อเมื่อ $B_1 < A_1$ หรือ $1/B_1 > 1/A_1$

หมายถึงว่า ความชันของเส้นอุปทานจะต้องมากกว่าความชันของเส้นอุปสงค์การปรับตัวจะเป็นการผันผวนขึ้นๆ ลงๆ โดยมีช่วงของการผันผวนที่สั้นเข้าๆ ในทางตรงกันข้ามถ้าปรากฏว่า $1/B_1 < 1/A_1$ แล้ว $P(t)$ ก็จะยิ่งห่างออกจาก $\bar{P}$ มากขึ้นเรื่อย ๆ เมื่อ t มีค่ามากขึ้น ดุลยภาพ ณ จุด E ก็จะเป็นดุลยภาพชนิดไม่ถาวร และถ้า $1/B_1 = 1/A_1$ แล้วค่า $(-B_1/A_1)^t$ จะมีค่า = -1 และการผันผวนก็จะอยู่ตลอดไป โดยที่ $P(t)$ จะต่างจาก $\bar{P}$ ในจำนวนที่คงที่ตลอด

จากทฤษฎีไข่มุมข้างต้นนี้ สามารถสรุปการผันผวนของราคาที่เกิดขึ้นมีสาเหตุจากความไม่พอดีของจำนวนสินค้าที่นำออกเสนอขายกับปริมาณเสนอซื้อ และระดับราคาสินค้าในอดีตที่เกษตรกรได้รับเป็นตัวกำหนดปริมาณการผลิตในปัจจุบันราคาสินค้าจึงมีความผันผวนมากขึ้น ดังนั้น ตลาดสินค้าเกษตรล่วงหน้าจะช่วยลดความผันผวนของราคาสินค้าเกษตรเพื่อให้เกษตรกรทราบข้อมูลและปริมาณที่แน่นอนในการวางแผนการผลิต การตลาดและการส่งออกได้

ทฤษฎีอุปสงค์และอุปทาน

การวิเคราะห์ราคาสินค้าเกษตรโดยหลักทฤษฎีเศรษฐศาสตร์นั้น ไม่อาจกระทำได้อย่างสมบูรณ์ เหตุเพราะระบบเศรษฐกิจปัจจุบันราคาในช่วงต้นฤดู จะมีความสัมพันธ์กับราคาในช่วงถัดมา และสัมพันธ์กันจนถึงปลายฤดูอย่างหลีกเลี่ยงไม่พ้น เพราะว่า ข้าวเป็นสินค้าเกษตรที่ผลิตได้เป็นฤดูกาล มิได้ผลิตอย่างสม่ำเสมอในทุกๆ วัน การที่พ่อค้าจะแย่งกันซื้อข้าวในตอนต้นฤดู ขึ้นอยู่กับการคาดการณ์ของเขาว่าในเวลาที่เขาซื้อ เขาจะได้รับราคาสูงในระดับไหน ซึ่งขึ้นอยู่กับปัจจัยสำคัญ คือ ข่าวสารข้อมูลทางการตลาดว่าในปีนี้อุปสงค์และอุปทานรวมของข้าวในตลาดโลกเป็นอย่างไร (ทิพาภรณ์, 2526)

ปัจจัยที่จะมีผลกระทบต่ออุปทานสินค้า

ปัจจัยที่จะมีอิทธิพลต่อปริมาณอุปทานของสินค้าชนิดใดชนิดหนึ่งนั้นมีดังต่อไปนี้ คือ

1. ปริมาณการผลิตทั้งในประเทศและในต่างประเทศ กล่าวคือ ปริมาณผลผลิตทั้งหมดของสินค้าชนิดนั้นในโลก ปริมาณผลผลิตนี้จะหาได้จากจำนวนเนื้อที่เพาะปลูกทั้งหมดคูณด้วยผลผลิตต่อหน่วยพื้นที่ สำหรับพืชผลทางเกษตรนั้น ปริมาณผลผลิตขึ้นอยู่กับฤดูกาล และปัจจัยทางด้านฤดูกาลมีส่วนสำคัญในการอธิบายการผันแปรของราคาในระยะสั้น เช่น ในช่วงฤดูเก็บเกี่ยวจะเป็นช่วงที่อุปทานสินค้ามีมากที่สุด หลังจากนั้นอุปทานสินค้าจะค่อยๆ ลดลงระดับราคาจะเป็นไปในทางตรงกันข้ามกับปริมาณอุปทานของสินค้า กล่าวคือ ราคาจะลดลงต่ำสุดในขณะที่อุปทานสินค้ามีสูงสุดและราคาจะค่อยๆ เพิ่มขึ้นเมื่ออุปทานสินค้าลดลง ทั้งนี้ สมมติให้ปัจจัยอื่นๆ ที่จะมากระทบต่อราคาคงที่แน่นอนที่สุด ถ้าปัจจัยอื่นหรือสภาวะทางเศรษฐกิจเปลี่ยนไป ความสัมพันธ์ของอุปทานสินค้าและราคาสินค้าอาจไม่เป็นไปตามที่กล่าวมา

2. จำนวนสินค้าคงเหลือจากฤดูกาลผลิตที่แล้ว ทำให้เกษตรกรมีต้นทุนในการกักเก็บข้าว
3. สภาพภูมิอากาศ ถ้าอากาศมีน้ำเพียงพอ ผลผลิตที่ได้ย่อมมีมาก แต่หากเกิดความแห้งแล้งหรือภัยพิบัติทางธรรมชาติอื่นๆ ผลผลิตที่ได้ย่อมมีต่ำกว่าปกติ
4. ความก้าวหน้าทางเทคนิคและชนิดของเมล็ดพันธุ์ ถ้าความก้าวหน้าทางเทคนิคสูง หรือเมล็ดพันธุ์ที่ใช้ปลูกเป็นเมล็ดพันธุ์ดี ผลผลิตที่ได้ต่อหน่วยพื้นที่ย่อมมากกว่ากรณีที่ใช้เทคนิคการเพาะปลูกแบบโบราณ
5. ระดับราคาของพืชผลชนิดอื่นที่ใช้ปัจจัยการผลิตคล้ายกันหรือเหมือนกัน เช่น มันสำปะหลังและปอเป็นพืชที่ปลูกได้ในพื้นที่เดียวกัน ถ้ามูลค่าผลตอบแทนต่อไร่ของมันสำปะหลังสูงกว่ามูลค่าผลตอบแทนต่อไร่ของปอ ชาวไร่ผู้ปลูกปอจะหันมาปลูกมันสำปะหลังแทน ทำให้อุปทานของมันสำปะหลังเพิ่มสูงขึ้นและราคาลดต่ำลง ในขณะที่อุปทานของปอลดลงและราคาเพิ่มสูงขึ้น
6. นโยบายทางด้านการผลิตของรัฐบาล สำหรับพืชผลที่รัฐบาลมีนโยบายส่งเสริมการผลิต รัฐยอมหาทางที่จะจูงใจให้เกษตรกรเพิ่มผลการผลิต แต่ถ้าเป็นพืชผลที่รัฐมีนโยบายทั้งทางตรงหรือทางอ้อมในการจำกัด หรือลดผลผลิต เช่น ประกาศนโยบายลดพื้นที่การเพาะปลูกพืชผลชนิดนั้น ไม่ส่งเสริมการส่งออกโดยการจำกัดโควตาการส่งออกหรือเก็บภาษีการส่งออกสูง เป็นต้น
7. ปริมาณการนำเข้าหรือส่งออก เนื่องจากปริมาณอุปทานสินค้าทั้งหมดในประเทศเท่ากับจำนวนสินค้าคงคลังบวกด้วยจำนวนสินค้าที่ผลิตทั้งหมดในประเทศบวกด้วยจำนวนสินค้านำเข้า (หรือลบด้วยปริมาณสินค้าที่ส่งออก) กล่าวคือ หากปริมาณการนำเข้าสูง (ส่งออกต่ำ) อุปทานของสินค้านั้นในประเทศย่อมมีมากขึ้น โดยสมมติให้สิ่งอื่นๆ คงที่ หรือในทางตรงกันข้าม หากปริมาณการนำเข้าต่ำ (ส่งออกสูง) ในขณะที่ผลผลิตหรือปัจจัยอื่นในประเทศคงที่ อุปทานสินค้านั้นในประเทศย่อมต่ำและมีผลดึงให้ราคาสินค้าภายในประเทศสูงขึ้น

ปัจจัยที่จะมีผลกระทบต่ออุปสงค์สินค้า

ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อปริมาณอุปสงค์สินค้าชนิดใดชนิดหนึ่งในตลาด มีดังต่อไปนี้

1. ปริมาณการใช้อุปโภคบริโภคในประเทศ รวมถึงการใช้บริโภคโดยตรงหรือใช้แปรรูปเป็นส่วนประกอบอาหารสัตว์หรืออื่นๆ สำหรับสินค้าบางอย่าง อุปสงค์สินค้าจะเป็นไปตามฤดูกาลด้วย (Seasonal Demand) เช่น ในเทศกาลนักขัตฤกษ์ อุปสงค์สินค้าบางอย่างจะเพิ่มมากเป็นพิเศษ เช่น แป้งทำขนมเค้กในเทศกาลคริสต์มาสและปีใหม่ ไก่วงในเทศกาล Thanksgiving ถั่วต่างๆ ที่เอาไปทำขนมในเทศกาลฉลองของญี่ปุ่น เป็นต้น
2. ราคาสินค้าชนิดอื่นที่เกี่ยวข้อง เช่น กรณีสินค้าที่ใช้ประกอบกันถ้าราคาสินค้าที่ใช้ประกอบกับสินค้าที่กำลังกล่าวถึงลดลง อุปสงค์ในสินค้าที่ใช้ประกอบกันและอุปสงค์สินค้าที่กำลังกล่าวถึงเพิ่มขึ้นควบคู่กันไป แต่ถ้าเป็นกรณีสินค้าที่ใช้แทนกัน เมื่อสินค้าที่ใช้แทนกันได้มีราคาถูกลง ผู้บริโภคจะหันไปใช้สินค้านั้นราคาถูก เป็นการเพิ่มอุปสงค์สินค้าที่ใช้แทนกันได้นั้น และลดอุปสงค์สินค้าที่กำลังพิจารณาอยู่
3. จำนวนประชากรและรสนิยมของผู้บริโภค เมื่อจำนวนประชากรเพิ่มขึ้น ความต้องการสินค้าชนิดต่างๆ จะเพิ่มสูงขึ้นตามไปด้วยที่ระดับราคาสินค้าเท่าเดิม และรสนิยมของผู้บริโภคซึ่งเนื่องมาจากระดับการศึกษา เชื้อชาติ ท้องถิ่น และสิ่งแวดล้อมความสะดวก หากปัจจัยเหล่านี้เปลี่ยนแปลงไปจะทำให้การเสนอซื้อสินค้าเปลี่ยนแปลงตาม
4. ปริมาณการส่งออก ถ้าอุปสงค์การส่งออกมีมาก ราคาสินค้านั้นภายในประเทศจะเพิ่มขึ้น ในขณะที่ปัจจัยอื่นๆ คงที่ หรือในทางตรงกันข้ามหากอุปสงค์ต่อสินค้าส่งออกลดลง ในขณะที่ปัจจัยอื่นๆ คงที่ ราคาสินค้านั้นในประเทศย่อมลดลง
5. ปัจจัยทางการเมืองระหว่างประเทศ เช่น เมื่อปี 1979 รัฐบาลสหรัฐอเมริกาประกาศการส่งออกธัญพืชที่ใช้เป็นอาหาร เช่น ถั่วเหลือง ให้แก่รัสเซียเป็นการประท้วงที่รัสเซียบุกอัฟกานิสถาน ส่งผลให้ราคาถั่วเหลืองในตลาดล่วงหน้าสหรัฐฯ และประเทศอื่นๆ เช่น ญี่ปุ่น ลดลงถึงขีดต่ำสุดติดกันหลายวัน ทั้งนี้ เพราะเมื่อการส่งออกลดลงเท่ากับว่าอุปทานในประเทศเพิ่มขึ้น มีผลทำให้ราคาสินค้าลดลง

จากแนวคิดทฤษฎีอุปสงค์และอุปทาน สามารถสรุปปัจจัยที่กำหนดอุปสงค์และอุปทาน ในการกำหนดราคาได้ดังนี้ นโยบายด้านการผลิตของรัฐบาล ปริมาณการส่งออกทั้งในประเทศ และต่างประเทศ ราคายืมผู้บริโภค จำนวนประชากร สภาพภูมิอากาศ ปริมาณการผลิตทั้งใน ต่างประเทศและในประเทศ

ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

สุนันทา (2539) ได้ทำการศึกษาถึงระดับราคาข้าวจากระดับราคาส่งออกไปสู่ระดับราคา ขายส่ง ณ ตลาดกรุงเทพ ฯ และเพื่อคาดคะเนแนวโน้มของระดับราคาขายส่ง ณ ตลาดกรุงเทพ ฯ และ ระดับราคาข้าวเปลือกเจ้านาปี 5% ณ ตลาดกลางท้องถิ่น โดยใช้วิธีวิเคราะห์สมการถดถอยอย่างง่าย

ผลการศึกษาพบว่า ความยืดหยุ่นของการส่งผ่านราคาข้าวเปลือกและราคาข้าวสารขายส่ง มีราคาประมาณร้อยละ 0.3 ขึ้นไป ส่วนค่าความยืดหยุ่นของการส่งผ่านราคาของราคาขายส่งข้าว ส่งออกมีค่าประมาณร้อยละ 0.6 ขึ้นไป และเมื่อพิจารณาลักษณะการเคลื่อนไหวของราคาของข้าว ในทุกชั้นมาตรฐานพบว่า ราคาในเดือนปัจจุบันมีความสัมพันธ์กับราคาในเดือนที่ผ่านมาแล้วไม่เกิน 2 เดือน แสดงให้เห็นว่า ข้อมูลข่าวสารทางด้านราคามีประโยชน์อย่างมากในการกำหนดราคาข้าว ดังนั้น การสร้างการแข่งขันในระบบตลาดโดยการสนับสนุนเกี่ยวกับตลาดกลางให้แพร่หลาย ออกไปยังแหล่งต่างๆ จะเป็นประโยชน์ต่อการส่งข้อมูลทางด้านราคาระหว่างผู้ขายและผู้ซื้อใน ระดับต่างๆ เป็นอย่างมาก กล่าวคือ จะก่อให้เกิดการลดต้นทุนทางการตลาดซึ่งจะเป็นประโยชน์ ต่อผู้ขายและผู้ซื้อในตลาด

โอภาส (2545) ศึกษาการเตรียมความพร้อมด้านต่างๆ ในการนำสินค้ายางพารา เข้าสู่ตลาด ซื้อขายล่วงหน้าสินค้าเกษตรแห่งประเทศไทย และศึกษากลไกของระบบตลาดซื้อขายล่วงหน้า สินค้าเกษตรแห่งประเทศไทย โดยใช้รูปแบบแนวคิดพรรณนา

ผลการศึกษาพบว่า ยางพาราเป็นพืชที่มีความพร้อมในการซื้อขายในตลาดซื้อขายล่วงหน้า สินค้าเกษตรที่จะจัดตั้งขึ้น กล่าวคือ มียางพาราปริมาณมากพอแก่การทำธุรกิจซื้อขายล่วงหน้า เป็นผลิตภัณฑ์ที่มีการจัดชั้นไว้ชัดเจน สามารถใช้เป็นมาตรฐานการซื้อขายในสัญญาซื้อขายล่วงหน้าได้ ยางพาราสามารถเก็บรักษาได้โดยโรงเก็บรักษา และอุปกรณ์ที่ใช้ในการเก็บรักษายางพารา มีเพียงพอและได้มาตรฐานสากล รวมทั้งยังมีสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการค้า ยางพาราได้ดี ส่วนบทบาทของผู้ที่เกี่ยวข้องมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการดำเนินไปของตลาดซื้อขาย

ล่วงหน้า เช่น เกษตรกร ผู้แปรรูป พ่อค้าส่งออก ตัวแทนซื้อขายล่วงหน้าและเจ้าหน้าที่ภาครัฐ โดยเฉพาะสิ่งสำคัญสำหรับผู้ที่เกี่ยวข้องนั้น จะต้องมีความรู้ที่พร้อมจะซื้อขายในตลาดซื้อขายล่วงหน้าที่จะจัดตั้งขึ้น

อิสราพร (2545) ได้ทำการศึกษาลักษณะการดำเนินงานและคนกลางที่เข้ามาซื้อขายในตลาดกลางข้าวเปลือก วิธีการกำหนดราคาข้าวในตลาดแต่ละระดับ และรวมถึงการวิเคราะห์การส่งผ่านราคาและความเชื่อมโยงราคาในตลาดกลางข้าวเปลือกภาคกลางและตลาดกรุงเทพฯ ใช้วิธีการวิเคราะห์สมการถดถอย

ผลการศึกษาพบว่า ตลาดกลางได้ให้บริการความสะดวกในการซื้อขายอย่างมีมาตรฐาน สำหรับการศึกษาคนกลางพบว่า เกษตรกรที่นำข้าวเปลือกมาขายจะมาจากพื้นที่ใกล้เคียงที่ตั้งของตลาดกลาง ทั้งนี้การบริการของตลาดกลางได้เป็นที่เชื่อถือของเกษตรกรมากขึ้นกว่าเดิมมากและรวมถึงเกษตรกรมีอำนาจในการต่อรองมากขึ้น ส่วนผู้ซื้อส่วนใหญ่ทำการค้าข้าวเปลือกเป็นธุรกิจหลัก

สำหรับการวิเคราะห์การส่งผ่านราคาและความเชื่อมโยงของราคาพบว่า มีการส่งผ่านราคาขายส่งข้าวสาร 100% และ 5% ไปยังราคาข้าวเปลือก ณ ตลาดกลางสินค้าเกษตรจังหวัดพิษณุโลก และสุพรรณบุรีด้วยค่าความยืดหยุ่นเท่ากับ 0.95 และ 0.88 ตามลำดับ ซึ่งมีค่าสูงกว่า ณ ตลาดกลางทำข้าวก้านนทรวง ซึ่งมีค่าประมาณ 0.5 ส่วนการส่งผ่านราคาข้าวเปลือก ณ ตลาดกลางทำข้าวก้านนทรวงมีรวมยืดหยุ่นการส่งผ่านราคาไปยังตลาดกลางสินค้าเกษตรจังหวัดพิษณุโลกและสุพรรณบุรีสูง ผลของความเชื่อมโยงราคาพบว่า ราคาขายส่งข้าวสาร 100% และ 5% ณ ตลาดกรุงเทพฯ นั้นเป็นแหล่งอ้างอิงราคาข้าวเปลือกในตลาดสินค้าเกษตรจังหวัดพิษณุโลกและสุพรรณบุรี แต่ไม่เป็นแหล่งอ้างอิงราคาของตลาดกลางทำข้าวก้านนทรวง

Wang Xianli (2004) ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับตลาดล่วงหน้าของประเทศจีนและประเทศที่ประสบความสำเร็จเกี่ยวกับตลาดล่วงหน้า ซึ่งได้ให้ลักษณะพิเศษที่สำคัญของตลาดสินค้าล่วงหน้าของทั่วประเทศที่ประสบความสำเร็จที่สำคัญ 4 ประการ คือ

ประการแรก ตลาดสินค้าล่วงหน้าส่งผลทางบวกกับเศรษฐกิจของประเทศมาก ทำให้เศรษฐกิจมีความคึกคัก เช่น ตลาดล่วงหน้าของ CBOT (Chicago Board of Trade) ได้ช่วยให้มีการปรับปรุงโครงสร้างสินค้าเกษตรและระดับราคาไม่ให้ผันผวนมากนัก และตลาดล่วงหน้า CME

(Chicaco Mercantile Exchange) และ CBOE (Chicaco Board Option Exchange) เป็นเครื่องมือที่ช่วยลดความเสี่ยงสำหรับนักลงทุนในตราสารหนี้และตลาดหุ้นและช่วยไม่ให้เกิดความผันผวนมากนัก

ประการที่สอง ราคาสินค้าในตลาดล่วงหน้าทั้งสามตลาดนั้นเป็นรูปแบบที่ยอมรับกันทั่วโลก ซึ่ง CBOT เป็นตัวแทนของราคาสินค้าเกษตรกรรม, LME(London Metal Exchange) เป็นตัวแทนราคาแร่ ทั้ง CBOT CBOE CME ของสหรัฐอเมริกา และ LIFFE ในอังกฤษ เป็นตัวแทนของราคา financial derivatives

ประการที่สาม การแข่งขันใน Future Exchange ค่อนข้างรุนแรงและได้แบ่งเป็นประเทศที่พัฒนาแล้วซึ่งประเทศที่พัฒนาแล้วได้พัฒนาให้ครอบคลุมและเป็นการขยายส่วนแบ่งทางการตลาด โดยใช้อินเทอร์เน็ต เพื่อที่จะแข่งขันได้ทั่วโลก และประเทศที่กำลังพัฒนากำลังพยายามสร้างตลาดของตนเองอยู่ ซึ่งประเทศเหล่านี้ตระหนักว่า ตลาดล่วงหน้าจำเป็นต่อการพัฒนาเศรษฐกิจ

ประการที่สี่ ผลที่ได้จากการมีตลาดล่วงหน้าจะเห็นได้อย่างชัดเจนและประเทศบางประเทศที่ไม่มีตลาดล่วงหน้าหรือมีตลาดล่วงหน้าที่ยังไม่ดีพอก็พยายามใช้ประสบการณ์ของประเทศที่พัฒนาแล้วมาปรับปรุงตลาดล่วงหน้าของตนเองเพื่อให้ได้ผลลัพธ์ที่ดี ซึ่งเมื่อ 20 ปีมาแล้ว รูปแบบการเงินของประเทศอังกฤษ กำลังถูกสั่นคลอนเมื่อไม่มี ตลาดล่วงหน้าตราสารอนุพันธ์ ซึ่งเบื้องหลังนั้น อังกฤษได้พยายามผลักดันให้รัฐบาลสนับสนุนและมีกฎหมายคุ้มครอง ดังนั้น อังกฤษจึงสร้าง LIFFE ขึ้น เพื่อสู้กับสหรัฐอเมริกา และถึงแม้ว่า ตลาดล่วงหน้า DTB (Frankfurt Future Exchange) ในเยอรมันจะเกิดขึ้นได้ไม่นาน แต่ปริมาณการซื้อขายกลับเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ และหลังจากได้ทำการรวมกับตลาดล่วงหน้า Swiss option และ financial future exchange ทำให้เกิดตลาดล่วงหน้าขึ้นมาใหม่ชื่อว่า Eurex (European Exchange) แล้วทำให้ปริมาณการซื้อขายในตลาดมากที่สุดในโลกเมื่อที่ผ่านมา

สภาพคล่องของตลาด กลไกของตลาดและการทำงานของเศรษฐกิจมหภาค ซึ่งสภาพคล่องของตลาดขึ้นกับความสัมพันธ์ของปริมาณการซื้อขายในอนาคตและปริมาณการซื้อขายในปัจจุบัน และกลไกของตลาดแสดงความสัมพันธ์ของราคาในอนาคตกับราคาในตลาดปัจจุบัน ซึ่งราคาในปัจจุบันจะเป็นตัวกำหนดราคาในอนาคตซึ่งราคาในอนาคตจะนำราคาในปัจจุบันเป็นพื้นฐานในการตัดสินใจ และราคาในอนาคตจะสูงขึ้นกว่าราคาในปัจจุบันจนถึงใกล้วันส่งมอบสินค้าราคาใน

ปัจจุบันจะขึ้นมาใกล้กับราคาในอนาคต และลักษณะของเศรษฐกิจในภาพรวมขึ้นอยู่กับปริมาณการซื้อขายกับการพัฒนาเศรษฐกิจ ซึ่งปริมาณการซื้อขายเป็นอัตราส่วนโดยตรงต่อการพัฒนาเศรษฐกิจ ซึ่งความแตกต่างของตลาดล่วงหน้าในประเทศจีนและประเทศกำลังพัฒนานั้นสามารถมองเห็นได้จากสามประการที่กล่าวถึง และหลังจากที่จีนเข้า WTO สิ่งจำเป็นที่จีนควรต้องมีการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศสำหรับตลาดล่วงหน้าคือสามประการข้างต้น คือ สภาพของตลาด กลไกของตลาดและการทำงานของเศรษฐกิจในมหภาค ซึ่งปริมาณการซื้อขายตลาดในอนาคตควรมีปริมาณเพิ่มขึ้นไม่น้อยกว่า 10 เท่าของ GDP และเป็นที่ยอมรับทั่วโลก

โดยที่จากการตรวจในส่วนของงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ทำให้มีข้อสังเกตดังต่อไปนี้

1. การวิเคราะห์พฤติกรรมราคาสามารถทำได้หลายวิธีด้วยกัน เช่น การใช้การพรรณนาและการใช้สมการถดถอย ซึ่งในงานวิจัยของ สุนันทา (2539) ใช้วิธีวิเคราะห์ด้วยสมการถดถอยอย่างง่าย (Simple Regression Model) แสดงความสัมพันธ์ระหว่างระดับราคาข้าวเปลือกเจ้าในปี 5% ณ ตลาดกลางก้านันทรัง จังหวัดนครสวรรค์ และตลาดกลาง จังหวัดพิจิตรโลก กับระดับราคาขายส่งข้าว ณ ตลาดกรุงเทพ ฯ และระดับราคาขายส่งข้าว ณ ตลาดกรุงเทพ ฯ กับระดับราคาข้าวส่งออก และงานวิจัยของ อิศราพร (2545) ใช้วิธีการวิเคราะห์ด้วยสมการถดถอย เพื่อศึกษาถึงการส่งผ่านราคาของราคาตลาดกลางในภาคกลางมายังตลาด ณ กรุงเทพ ฯ งานของโอภาส (2545) ได้ทำการศึกษาถึงการเตรียมความพร้อมของยางพาราในการเข้าซื้อขายในตลาดสินค้าล่วงหน้า โดยใช้วิธีการพรรณนา ซึ่งในการศึกษาครั้งนี้เป็นการประมาณการแนวโน้มราคาก่อนมีตลาดสินค้าเกษตรล่วงหน้าและหลังมีตลาดสินค้าเกษตรล่วงหน้า ซึ่งการหาความสัมพันธ์ของราคาข้าวขาว 5% ณ ระดับตลาดส่งออก ตลาดขายส่ง ตลาดขายปลีก นั้น จะใช้วิธีการสมการถดถอย จะใช้วิธีการ Dummy Variable ทดสอบก่อนมีตลาดสินค้าเกษตรล่วงหน้าและหลังมีตลาดสินค้าเกษตรล่วงหน้า และเพิ่มตัวแปรภาครัฐบาลเพื่อศึกษาการประกันราคาของรัฐบาลก่อนมีตลาดล่วงหน้าและหลังมีตลาดล่วงหน้า
2. การวิเคราะห์กลไกของตลาดสินค้าเกษตรล่วงหน้า งานวิจัยของโอภาส (2545) ได้ทำการศึกษาถึงกลไกของระบบตลาดซื้อขายล่วงหน้าสินค้าเกษตรโดยใช้วิธีการพรรณนา Wang Xianli ได้ทำการศึกษาตลาดสินค้าเกษตรล่วงหน้าที่ประสบความสำเร็จเปรียบเทียบกับประเทศจีน ซึ่งใช้วิธีการพรรณนา

การศึกษานี้จะมุ่งความสำคัญไปยังการกำหนดราคาเพื่อการผลิต การตลาดซึ่งในกรณีของข้าวไทยเป็นการผลิตเพื่อการส่งออกและบริโภคภายในประเทศ